

TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK, KOBİ KAVRAMLARI ve KOSGEB DESTEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülümser ONÇUN^(*)

ÖZET

Girişimciliğin sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişi sağlayan temel faktörlerden biri olma özelliği her geçen gün önemini artırmaktadır. Kriz ortamlarının artması ile birlikte daha da önemli hale gelen girişimcilik ve KOBİ kavramları bu nedenlerle daha fazla incelenir hale gelmiştir. Keza KOBİ'lerin ekonomik, sosyo-ekonomik ve sosyal yararları büyük olduğu gibi kriz dönemlerinde de can simidi görevi görmektedir. Ancak KOBİ'ler dünya da olduğu gibi Türkiye'de de başta finansman ve eğitim olmak üzere birçok desteğe ihtiyaç duymaktadır. Bu destekleri sağlamak adına Halkbank, Eximbank, KOSGEB, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Bakanlıklar gibi kurum ve kuruluşlar faaliyet göstermektedir. Bunlardan KOSGEB; işletmelere Bilgilendirme, e-ticaret hizmetleri Teknolojik Araştırma, Geliştirme ve Destekleme Hizmetleri, Finansman Destek Hizmetleri, Girişimciliği Geliştirme Hizmetleri, Pazar Araştırma ve İhracatı Geliştirme Hizmetleri, Bölgesel Kalkınma Hizmetleri alanlarında katkıda bulunmaktadır. Ancak KOSGEB'in daha etkin ve verimli olabilmesi için faaliyetlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, KOBİ, KOSGEB.

1- GİRİŞ

Girişimcilik ve KOBİ kavramlarının önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Önemli hale gelme nedenlerini ise; KOBİ'lerin ekonomiyi dinamik tutabilmeleri, krizleri kolay atlatabilmeleri, işsizliği azaltmaları, rekabeti artırmaları, adil gelir dağılımına katkı sağlamaları, esnek üretim sistemleri ile ürün çeşitliliği yaratmaları, hem kaliteli hem ucuz üretim potansiyelleri sayılabilir.

^(*) Vergi Müfettiş Yardımcısı

KOBİ'lerin Türkiye'deki görünümü oransal olarak yansıtılacak olursa; sanayi ve hizmet sektörü birlikte dikkate alındığında, bu işletmelerin toplam işletmelerin %99,8'ini, toplam istihdamın %76,7'sini, yatırımların %38'ini, katma değer %26,5'ini, ihracatın %10'unu, banka kredilerinin ise %12-13'ünü yarattıkları görülmektedir.¹ Bu oranlarda KOBİ'lerin teşvik edilmesinin ne denli gerekli olduğunu nice-liksel olarak ortaya koymaktadır. Ancak yukarıdaki banka kredilerindeki KOBİ'lerin kredi oranı dikkate alındığında Türkiye'deki KOBİ'lerin önlerindeki en büyük engelin finansman engeli olduğu açıkça görülmektedir.

KOBİ'lerin teşvik edilmesi yönünde çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalara önemli katkılarda bulunan KOSGEB, yapılan bilimsel çalışmalar incelendiğinde her ne kadar katkı gören işletmeler tarafından yeterli görülse de yeterince yaygınlaştırılmamış olması, KOBİ'lerin yararlanma oranlarını azaltmaktadır.

Çalışmamızda KOBİ'lerin incelenmesinden önce kısaca girişimcilik ve girişim kavramlarına değinerek, girişimcinin fonksiyonlarını açıklamakta yarar vardır.

2- GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

Girişimcilik; Bird'e göre; değer yaratmak için, kar amacı güden yeni bir işletme kurma veya büyütme ve yeni bir mal veya hizmet yaratma sürecidir.² Mueller ve Thomas ise bir fırsat algılama ve o fırsatı ele geçirmek için bir organizasyon yaratma faaliyeti³ olarak tanımlamışlardır. Bird'ün bir diğer tanımında ise girişimciliğin yenilik - yaratıcılık özellikleri belirtilerek; yenilik yaratarak, yaratıcı yetenekler kullanarak veya herhangi bir şekilde, yeni; ürün, hizmet, kaynak, teknoloji ve piyasalar bularak, değer yaratmak⁴ şeklinde tanımlanmıştır.

Coulter'a göre de girişimcilik; gerekli olan zaman ve çabayı ayırarak, finansal, sosyal ve psikolojik riskleri bir araya getirerek, parasal ve kişisel tatmin ödülü olarak farklı olan bir şeyi yaratma sürecidir.⁵

Yukarıdaki tanımlara baktığımızda girişimciliğin öne çıkan özellikleri farklılık - yenilik yaratma sürecidir. Ticari boyutunda ise bu farklılık ya da yenilik maddi bir değer ifade etmelidir. "Değer yaratmak" kavramını **katma değer yaratmak** olarak algılayabiliriz.

3- GİRİŞİMCİ KAVRAMI

Girişimci tanımı oldukça muğlaktır ve birçok kavramla karıştırılır. Bu sadece Türkiye'ye özgü bir sorun da değildir, gelişmiş ülkelerde de bu karmaşa yaşanır. Tarihsel olarak baktığımızda girişimci diye Türkçe'ye çevrilen "entrepreneur" Fransızca kelime "entreprendre"den gelmektedir ve anlamı "bir şey yapmak"tır. Ortaçağ'da, aktif olan ve iş yapan kişi anlamında kullanılmıştır. Ekonomik teoride ilk kez 1730'lu yıllarda Fransız Richard Cantillon tarafından yazılan bir eserde yer almıştır. İngiliz literatüründe kullanımı ise John Stuart Mill ile 19'uncu yüzyılda başlamıştır. 20'nci yüzyılda ise girişimcilik terimi, sosyoloji, psikoloji, ekonomik teori ve ekonomik antropoloji çalışmalarında yer alıyor. 20'nci

¹ OECD, SME and Entrepreneurship Outlook 2005, OECD Publ., 2005 Edition, s.346. (Akt. Süleyman Özdemir v.d.).

² Barbara J. Bird, Entrepreneurial Behavior, Illinois: Foresman and Company, 1989, s.4.

³ Stephen L. Mueller and Anisya S. Thomas, "Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus Control and Innovativeness", Journal of Business Venturing, Vol.16, 2000, s.52.

⁴ Barbara J. Bird, a.g.e., s.3.

⁵ Mary Coulter, Entrepreneurship in Action, New Jersey: Prentice Hall Inc. 2001, s.4.

yüzyılda ortaya çıkan girişimcilik teorisine göre, girişimci risk alarak yenilik (innovation) yapan kişidir. Diğer bir deyişle, girişimci, fırsatları gözleyen ve onları bulduğunda her tür riski alarak gerçekleştirmeye çalışandır.⁶

Girişimci, “belirli bir mal veya hizmeti üretmek, üretilen pazarlamak veya yalnızca pazarlamak için kendi parasını veya başkalarının topladığı, parayı öteki üretim faktörlerine yatıran, böylece kar veya zarar olasılığını göze alan kişidir”⁷

Girişimci, “toplumun gereksinim duyduğu, dolayısıyla talep edilebilir bir mal veya hizmeti bulup, üretmeye girişen ve yaratıcılığı ile buna ön ayak olan kişi”dir.⁸ Ayrıca kendisiyle birlikte başkalarını da söz konusu riskleri göze almak konusunda ikna etme yeteneğine sahip olan kişidir.⁹ Girişimcinin kendisi de bir üretim faktörüdür.¹⁰

Akyüz’e göre; girişimci bilgiyi temel alıp, kendisine uygun bir alan seçerek, insanların yararı için mal ve hizmet üretmek amacıyla, işletme açıp ekonomik gereksinimini ekonomik zenginliğini, bağımsızlığını, sosyal prestijini, kendini kabul ettirmeyi ve kendini aşmayı, açtığı işletmesinde sürdüren sürdürme arzusunda olan herkesdir.¹¹ Özkan’a göre ise; yeni projeler geliştiren kişidir.¹²

“Girişimcilik doğuştan mıdır yoksa sonradan mı oluşur?” tartışmaları yapılırken insanın girişimci olarak doğmadığı; girişimciliğin kültürel, sosyolojik, psikolojik ve mali çevre faktörleri ile bireylere kazandırıldığı söylenebilir.¹³

Öktem vd.’nin yaptıkları araştırmaya göre de; girişimcinin üç temel özelliğe sahip olması gerektiği belirtilmiş ve bunlar;

- Hedeflediği alanda başarılı olmaya yönelik yüksek bir motivasyona sahip olma,
- Risk alma ve yenilikçi olma,
- Girişilen alanla ilgili bilgi sahibi olma temelinde yükselen bir koordinasyon becerisine sahip olma olarak sıralanmıştır¹⁴ ki bu araştırmada genel girişimcilik özelliklerini desteklemektedir.

Genel olarak girişimcinin; vizyoner, planlı, iletişim yönü güçlü, yaratıcı-yenilikçi, dışa açık bir yapıda olması yapılan araştırmalarda öne çıkan kişilik özellikleridir.

4- GİRİŞİMCİNİN FONKSİYONLARI

Toplumda girişimci rolünü oynayan kimselerin yüklendikleri işlerin bütünü girişimcinin fonksiyonları olarak adlandırılır. Çağdaş bir girişimcinin yerine getirmesi beklenen fonksiyonlar şöyle sıralanabilir:¹⁵

⁶ Tüsiad, Türkiye’de Girişimcilik, Aralık 2002, Yayın No. TÜSİAD-T/2002-12/340, s.33.

⁷ Şahin Mehmet, Genel İşletme I, Eskişehir, Anadolu Üniv., İ.İ.B.F. Yayını, 1991, s.9.

⁸ Tutar Hasan, Küçük Orhan, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi, Seçkin Ankara 2003, s.162.

⁹ William Diamont, Development Banks, Baltimore, Mariland, The John Hopkins Pres, 1957, s.9.

¹⁰ Mucuk İsmet, Modern İşletmecilik, İstanbul, 1985, s.22

¹¹ Akyüz, Y., “Yerel Kalkınmada Müteşebbisin Önemi ve Uşak Girişimcisinin Genel Özellikleri” http://www.geocities.com/ceteris_paribus_tr/akyuz4.doc.

¹² Özkan Şule, Kobi’lerde Girişimcilik – Yenilikçilik, Türkiye’de Gelişmiş ve Azgelişmiş Bölge Düzeyinde Bir Analiz, Erzurum, Nisan 2003, 12

¹³ Bozgeyik Abdullah, Girişimcilik Ruhunuzu Ateşleyin Girişimcilere Yol Haritası, Hayat yayınları, İstanbul, 2005, syf. 96

¹⁴ Öktem M.Kemal, Aydın M. Devrim, Ekinci Serdar; Türkiye’de Girişimciliğin Geliştirilmesinde Kosgeb’in Rolü ve Önemi: Uygulamalı Bir Çalışma; (Hakemli Bilimsel Sürelî) Sosyo Ekonomi; Yıl 3 Sayı:5/2007-1 ISSN 1305-5577; s.50.

¹⁵ Şimşek M. Şerif, İşletme Bilimlerine Giriş, Genişletilmiş 10. Baskı, Yelken Bas. Yay. Dağ. 2003, Konya, s.27-28

• **Yeni mal ve hizmetler üretmek veya bilinen mal ve hizmetlerin niteliklerini (kalitelerini) yükseltmek:** bu fonksiyonu etkili biçimde yerine getirebilen girişimciler bu alandaki öncü çabaları nedeniyle büyük kazançlar sağlayabilirler.

• **Yeni üretim yöntemleri geliştirmek ve uygulayabilmek:** iş adamları bazen yeni mal ve hizmetleri üretmek yerine, eskiden beri üretilmekte olan bir kısım mal ve hizmetlerin üretim yönetimlerini veya pazara sunuş biçimlerini değiştirmek suretiyle büyük karlar sağlayabilirler. Örneğin, Amerikalı otomobil endüstri kralı Henry Ford, o güne kadar tek tek yapılan otomobillerin üretiminde akan iş şeridi ve montaj hattını kullanıp seri üretimi gerçekleştirmesi sonucu çok büyük karlar sağlamış ve otomobil endüstrisinde önderlik fonksiyonunu yüklenmiştir.

• **Endüstride yeni organizasyonlar yapmak:** Bununla, girişimcilerin belirli bazı yeni örgütlenmelere giderek ekonominin görünümünü değiştirmeleri ifade edilmek istenmektedir. Örneğin, ekonomide birdenbire bir tekelin ortaya çıkması, kartel, konsern, tröst ve diğer birliklerin kurulması bu duruma uygun düşen oluşumlardır. Girişimcilerin örgütlenerek kartel, konsern, tröst veya diğer işletme birliklerini kurmalarının temel amacı piyasaya hakim olmak ve bu yolla kazançlarını mümkün olan en yüksek düzeye çıkarmaktır. Ülkemizde de son yıllarda giderek sayıca artan holdingler bu tür organizasyonların örnekleridir.

• **Yeni pazarlar bulmak:** Girişimcilerin bir diğer fonksiyonu ülke içinde ve dışında yeni pazarlar bularak mal ve hizmet satışlarını artırmak şeklinde ifade edilebilir. Günümüzde Pazar paylarını genişletmek için dolaylı bazı yollar bulunmuştur. Tüketicilerin satın alma güçlerini yükseltici çabalara girişmek, ekonomik kalkınmayı sağlamak ve gelir dağılımını daha dengeli hale getirmek ve ticaretin serbestleşmesi için mevcut engelleri kaldırmak bu yollardan yalnızca birkaç tanesidir.

• **Ham maddelerin ve benzeri maddelerin sağlanabileceği yeni kaynaklar bulmak:** Girişimciler ülke içinde veya dışında üretim koşullarını değiştirecek hammadde kaynakları bulup denetimleri altına alırlar. Petrol ve petrol ürünlerini, demir ve çelik madenlerini ele geçirme mücadeleleri bunların belli başlı örneklerini oluşturur. Bu nevi kaynakları denetimleri altına alabilen şirket veya girişimciler rakiplerine oranla çok büyük karlar sağlarlar.

Sayıdığımız bu geleneksel fonksiyonları yanında günümüzde girişimcilerin çağdaş sayılabilen ilave bazı fonksiyonları da yerine getirmesi beklenir. Bu fonksiyonlar şöyle sıralanabilir:

- İşletmenin gelişim stratejilerini belirlemek,
- Yönetim ve organizasyon politikalarını belirlemek,
- Çevrenin işletmeye sunduğu fırsatları izleyip bunlardan yararlanmak ve tehditleri bertaraf etmek veya etkisiz kılmak,
- Teknolojideki gelişme ve değişimleri izlemek ve işletmeyi değişen koşullara uydurmak.

5- TÜRKİYE'DE GİRİŞİMCİLİK

Türkiye'de girişimcilik konusunun özellikle 1980 yılından itibaren önemli gelişmeler kaydetmeye başladığını görüyoruz. Bu gelişmede muhakkak ki 24 Ocak 1980 kararlarıyla yürürlüğe konan ekonomik gelişme konusundaki strateji değişikliği önemli bir yer tutmaktadır. Bilindiği üzere Türkiye 24 Ocak 1980 kararlarıyla ithal ikamesine yönelik kalkınma stratejisini terk ederek serbest piyasa ekonomisi çerçevesinde ihracata yönelik kalkınma stratejisine geçmeye karar vermiştir. Bu strateji değişikli-

ğine paralel olarak serbest piyasa ekonomisi sistemini ve bu sistemin en önemli aktörleri durumunda olan girişimciliği ve özellikle ihracata yönelik girişimciliği destekleme politikaları devreye sokulmuştur. Bu alanda, aradan geçen 23 yıllık sürede ülkemiz olumlu ve olumsuz, başarılı ve başarısız tecrübe ve gelişmelere sahne olduktan sonra bugün belirli bir yere gelinmiştir.¹⁶

Ayrıca; Türkiye’de girişimcilik, son yıllarda hızlı bir gelişme göstermiş olup, bu gelişmede Türkiye’de nüfusun hızlı bir şekilde artması önemli bir rol oynamıştır. Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda nüfusu-muz 14 milyondur. Bugün nüfusumuz 70 milyon olup, 2025 yılında nüfusumuzun 88 milyon olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye’nin 70 milyonluk genç nüfus yapısı iyi bir tüketim toplumu özelliği göstermektedir. Genç ve dinamik bir nüfus; sağlık, eğitim, hizmetler, gıda, ulaşım, bilgisayar ve benzeri alanlarda büyük bir talep demektir. Bu duruma bağlı olarak, hemen her gün Türkiye’de yeni girişimci-lik alanları ve yeni girişimler doğmaktadır. Türkiye, başta büyük şehirler olmak üzere, bir şantiye gör-rünümündedir. Ülkemizde ekonomik kalkınmanın ve gelişmenin sağlanmasında, girişimcilik lokomo-tif görevi üstlenecektir. Ayrıca yurtdışında Türkiye’yi başarıyla temsil eden Türk Girişimcileri mevcut olup, sayıları her geçen gün artmaktadır. Sadece Almanya’da 55.000 Türk girişimci vardır.¹⁷

Endüstriyel toplumda, özellikle, bilgi ve teknolojinin temel belirleyen olması, ülkemizin geleceğe taşınmasında KOBİ’lerin dönüştürücü önemini ortaya koymaktadır. Bu nedenle girişimciliği temsil eden KOBİ’lerin geleneksellikten kurtarılacak yeni koşullar temelinde yapılandırılmaları bir zorunluluk haline gelmiştir. Şöyle ki; yeni teknolojinin transferi, kullanımı, ekonomik alana global bakma ve yeni şartlara uygun bir örgütsel yapılanma zorunluluğu KOBİ’lere yeniden organize olmalarını zorunlu hale getirmiştir. Bu yüzden, genelde emek yoğun bir nitelikte olan ülkemizdeki KOBİ’lerin son zamanlarda teknoloji ağırlıklı bir trende girme yönündeki çalışmaları beraberinde teknolojik yapılanmayı getir-mektedir. Bu ise, personel politikasının giderek çağdaş koşullara göre biçimlenmeye başladığını gös-termektedir. Özellikle, uzman personel istihdam etme yoluna gitmek gibi rasyonel yöntemlere dayalı bir personel seçimi de hem bu işletmelerin modernizasyonuna, hem de personel seçimi konusunda nitelikli olmayı esas alan küresel normların toplumda yerleşik hale gelmesine katkıda bulunmaktadır.

Girişimcilik önündeki engeller Ülkemizde kamu sektörüne yönelimin artmasına neden olmuştur. Gerek girişimci ve gerekse özel sektörde yönetici konumunda çalışmanın, sermayelerini veya kendile-rini riske atmak olduğu düşüncesi hakim olmuştur. “Ülkemiz nüfusunun yalnız %1.01’in girişimci ve üst düzey yönetici olması da bunun en iyi göstergesidir.” Ülkemizde girişimciliği engelleyen unsurlar olarak; öncelikle ekonomik istikrarsızlık, politik istikrarsızlık, bürokratik işlemler, sermaye birikimi, nitelikli personel yetersizliği ve teknoloji transferi gibi hususlar ileri sürülmektedir.¹⁸

Tüsiad’ın girişimcilerin devletten ve yerel yönetimlerden beklentilerini araştırdıkları araştırmada; girişimciler %61 ile en fazla bürokrasinin azaltılmasını %58 oranında sektörde çağdaş-kalıcı devlet politikalarının yerleştirilmesini, %45 oranında finansman konusunda kolaylıklar, %40 oranında teşvik-lerin artmasını, %31 oranında standartların kabulü ve denetimini, %27 oranında ise altyapı yetersiz-liklerinin giderilmesini beklemektedirler.¹⁹

¹⁶ Akmut Özdemir, Aktaş Ramazan, Aytaç Burhan, Müftüoğlu Tamer, Gazi Kitabevi, Ekim 2003, Ankara, s.434.

¹⁷ Tekin Mahmut, *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, a.g.e., s.4.

¹⁸ Tutar Hasan, a.g.e., s.163

¹⁹ Tüsiad, Türkiye’de Girişimcilik, Aralık 2002, Yayın No.TÜSİAD-T/2002-12/340, s.169.

Bununla birlikte, Ülkemizdeki girişimciliğin son yıllarda daha bilinçli ve profesyonel yapıldığı görülmektedir. Önceleri daha çok bireysel girişim niteliğinde organize olmamış, profesyonel olmayan ve halka açılmayan, uzun dönemli planlama yapamayan işletmelerin varlığı söz konusu iken son yıllarda piyasa araştırması yapan, halka açık, serbest piyasa ekonomisi kurallarına uygun davranan profesyonel çalışan girişimcilerin yaygınlaşması olumlu bir gelişmedir.²⁰ Ancak yine de yeterli boyutlarda olduğunu söylemek mümkün değildir.

Türk ekonomisinde zamanla varılan olumlu yapısal değişimlerin sonuçları, özel teşebbüste sağlanan gelişmelerde görülmektedir. Türkiye'deki kapitalist gelişme Cumhuriyetin kurulmasıyla başlamıştır. Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda özel teşebbüsün yaratılması için sanayileşmeye büyük önem verilmiş fakat harcanan çabalar bekleneni verememiştir. Planlanan ilk on yıllık bir dönemden sonra devlet tarafından kurulmaya başlayan ağır endüstri, özel kesimi de olumlu etkilemiştir. 1961 yılından sonra planlı kalkınma dönemiyle birlikte özel teşebbüs hızlı bir gelişme sürecine girmiştir. Bugün sabit sermaye yatırımlarının %43,2'si özel teşebbüs tarafından gerçekleştirilmektedir.²¹

Dünyanın en yüksek girişimcilik eğilimi ve yeteneğine sahip milletleri arasında Türkler ilk sırada yer almaktadır. Hem ülkemizde ve hem de yurtdışında çok başarılı Türk girişimciler ve işletmeleri bulunmaktadır. Ülkemiz için çok önemli olan bu potansiyelden yeterince yararlanmadığımız görülmektedir. Bu potansiyeli en iyi şekilde değerlendirebilmek için; özellikle ekonomide enflasyonun belirli bir düzeye indirilmesi, girişimcilik teşvik ve kredilerinin artırılması, girişimcilik önündeki önemli engel ve kısıtlamaların kaldırılması, ülkemizdeki girişimciliği girişimcilik mevzuat ve düzenlemelerin yapılması, gençlere girişimcilik için verilen teşviklerin artırılması, girişimcilik ödül sistemi kurulması gibi düzenlemeler yapılmalıdır.²²

Ülkemizde mevcut bürokratik zorluklar ve engellerin yeniden bir düzenleme yapılarak aşılması girişimciliğin gelişmesi ve yaygınlaşması için önemli olmaktadır. Belirli bir iş fikrine sahip olarak girişimcilik yapmak isteyen pek çok girişimci adayı sermaye yetersizliği nedeniyle girişimcilik yapamamaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde sermaye gücü yeterli olmayanlara fon aktarma sisteminin ülkemizde uygulanması bu konuda bir sistem gelişmesine ve uygulamada karşılaşılan sorunların çözümlenmesine katkıda bulunacaktır. Ülkemizde uzun dönemli bir girişimcilik politikasının uygulamaya konulması çağdaş ve bilimsel ilkelere uygun bir girişimcilik sisteminin kurulmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda girişimcilere hizmet verecek *Girişimcilik Yönlendirme ve Araştırma Uygulama Merkezi* kurulması girişimcilik strateji ve politikalarının uygulamaya geçirilmesini kolaylaştıracaktır. Ülke kalkınmasının anahtarı bireysel yeteneklerin ve yerel potansiyellerin değerlendirilmesi ancak girişimcilikle sağlanacaktır. Ekonomik yönden gelişmiş olan yörelerimizde girişimciliğin gelişmiş olduğu açıkça görülmektedir. Bu nedenle ülkemizde girişimcilik teşvik edilmeli ve geliştirilmelidir.²³

Balaban ve Özdemir'e göre gençler arasındaki başarılı girişimcilik örneklerinin yaygınlaşması ve teşvik edilmesi girişimciliğin gelişmesini olumlu yönde etkileyecek ve destekleyecektir. Kişilerde var olan girişimcilik özelliklerini ortaya çıkarmak için KOSGEB, üniversiteler vs. çaba harcamaktadır.

²⁰ Tekin Mahmut, *Girişimcilik, Kendi İşini Kurma ve İşletme*, a.g.e., s.4

²¹ Bozkurt Rüştü, *Girişimci ve Rol Bilinci*, İş Fikirleri Dergisi, Sayı 12, 2000, s.7.

²² Tekin Mahmut, *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, a.g.e., s.7.

²³ Tekin Mahmut, a.g.e., s.8.

Ancak bu noktada dikkat edilmesi gereken nokta bu “Eylem Planı” sonucunda hedeflenen sonuca daha etkin bir şekilde ulaşmak için bu konuda rol alan kuruluşlar arasında sağlıklı bir entegrasyonun sağlanması gerekliliğidir. Aksi halde amaca ulaşılması güçleşecektir²⁴

Ören yaptığı araştırma ile KOBİ’ler önündeki bir başka sorunu ortaya koymuştur; AB ülkeleri arasında oluşturulmakta olan iktisadi birlik sürecinde Türkiye’nin de aday ülke olarak dahil olması, birçok alanda alınması gereken tedbirler olduğunu bu tedbirlerden en önemlilerinden birinin de KOBİ’leri iyileştirme süreci olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yaptığı araştırmada AB KOBİ’leri ile Türkiye KOBİ’leri arasında Türkiye için olumsuz olan çok önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Bilhassa AB genelinde KOBİ’lere sağlanan teşvik ve destek programları ile Türk KOBİ’lerine sağlanan teşvik ve destek programları oldukça farklı olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin AB’de sağlanan “istihdam için Avrupa Kredi Sigortası Programı (ELISE), KOBİ’ler tarafından AB içinde yapılan uluslar ötesi yatırımlar için mali araç, kadınlar için yerel istihdam inisiyatifi” gibi programların ülkemizde henüz ele alınmadığı görülmüştür. Reel sektörün can damarını oluşturan KOBİ’lerin, AB KOBİ’leri ile hazırlıksız bir şekilde rekabete girmesinin, Türk KOBİ’lerinin ciddi ekonomik sorunlar yaşamasına sebep olacağını belirtmiş bu tür işletmelerin üretim, kalite, verimlilik gibi fonksiyonlarını arttırmaları için devlet tarafından doğrudan ya da dolaylı teşvik destekleriyle donatılmasının AB KOBİ’leri ile rekabet etmede son derece gerekli olduğunu ortaya koymuştur.²⁵

6- TÜRKİYE’DE KÜÇÜK ve ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER (KOBİ)

Türkiye’de ve diğer birçok ülkede olduğu gibi küçük ve orta ölçekli işletmeler büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. Ülkemizde bu oran %99’a yakındır.

KOBİ kavramı ile neyin kastedildiği ifade edilecek olunursa; AB mevzuatındaki KOBİ tanımının, AB’ye uyum süreci doğrultusunda 2005 yılında düzenlenen “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik” ile birlikte ülkemizde de benimsendiği görülmektedir. Bu tanıma göre; KOBİ olarak kabul edilen işletmeler 3 grupta ele alınmıştır: çalışan sayısı 10’dan az (1-9 arası) ve yıllık net satış hasılatı (ya da mali bilançosu) bir milyon TL’yi aşmayan çok küçük işletmeler “mikro işletme”; çalışan sayısı 50 kişiden az ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosu 5 milyon TL’yi aşmayan işletmeler “küçük işletme”; çalışan sayısı 250’den az ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosu 25 milyon TL’yi aşmayan işletmeler ise “orta büyüklükteki işletme” olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla, 1-250 kişinin çalıştığı işletmeler ya da belli bir ciro ya da mali bilançoya sahip olan işletmeler KOBİ olarak adlandırılmaktadır.²⁶

Globalleşmenin temel nedeninin sanayi toplumundan sanayi ötesi toplum (bilgi toplumu)’una geçiş olduğu kanaati yaygınlaşmaktadır. Fakat bu geçiş, tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişte olduğu gibi yüzyılları alan bir süreç değildir. Bu geçiş sürecinde her kaybedilen zaman gelecekte yaşama şansımızın biraz daha azalma olasılığını gündeme getirebilir.²⁷

²⁴ Balaban Özlem, Özdemir Yasemin; Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniv. Örneği; Sakarya Üniv. İ.İ.B.F. İşletme Bölümü; Sayı:3;s.133-147.

²⁵ Ören Kenan; Avrupa Birliği ve Türkiye’nin KOBİ’lere Sağladığı Devlet Teşvikleri ve Kullanım Alanlarının Karşılaştırılması Nevşehir İli’nde Bir Uygulama, Erciyes Üniv., Nevşehir İ.İ.B.F., İktisat Bölümü; C.Ü. İ.İ.B. Dergisi, Cilt 4, Sayı:2, 2003, s.105-119.

²⁶ Özdemir Süleyman, Halis Yunus Ersöz, Halil İbrahim Sarıoğlu; Küçük Girişimciliğin Artan Önemi ve Kobi’lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri; İstanbul Üniv. İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkiler Bölümü, s.175-176.

²⁷ Müftüoğlu Tamer, “Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmesi Sorunları” İSO, İstanbul, 1991, Tebliğ, s.171

Dünya ekonomisinde yaşanan ekonomik krizler ve buna dayalı tüm olumsuz şartlara karşı, sıhhatli, gelişen ve kalkınan ekonomiler için teklif edilen anahtar çözümlerden birisi, küçük işletmeleri desteklemek ve kuvvetlendirmektir. Çünkü küçük işletmeler;²⁸

- Daha ucuz ve daha çok sayıda istihdam sağlamaktadır.
- Daha çok kişiye mesleki eğitim vermektedir. Her işletme küçük bir eğitim merkezidir.
- Daha esnekler,
- Ekonomik dalgalanmalardan daha az etkilenirler,
- Talep çeşitliliğine ve değişikliğine daha kolay adapte olurlar,
- Bazı teknolojik yeniliklere daha yatkındırlar,
- Bölgelerarası dengeli kalkınmaya olumlu etkileri vardır,
- Gelir dağılımındaki çarpıklıkları asgariye indirirler,
- Ferdi tasarrufları teşvik eder, yönlendirir ve hareketlendirirler,
- Müteşebbislerin yetişmesine uygun ortam sağlarlar,
- Büyük sanayilerin vazgeçilmez destekleyicisi ve tamamlayıcısıdır.

Demirkaya ve Aydın girişimciliğin eğitim yolu ile geliştirilmesi gerektiğine ilişkin yaptıkları ayrıntılı araştırma ile; girişimci kişiliğe sahip birey sayısının çok olduğu uluslarda; ekonomik büyümenin ortalamasının üzerinde gerçekleştiğini ortaya koymuşlardır. Ayrıca yaptıkları araştırma ile girişimci kişiliğin ön plana çıkarılmasının, gelişmekte olan ülkelerde işsizlik sorununun çözümünde önemli bir seçenek olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu nedenle, işsizlik sorununa çözüm bulmanın en etkili yolu olarak, kişilerin kendi işlerini kurmalarının teşvik edilmesi ve büyüyen iş kapasitelerinin; yeni girişimcilerin iş hayatına girmesini, yeni işlerin kurulmasını sağlayacak, işsiz bireylerin yanında yeni istihdam yaratabilecek boyutlara ulaşacak ve işsizliği azaltacağını belirtmişlerdir.²⁹

Yukarıda sayılan yararlarının yanında Özdemir v.d. belirttiği gibi; ekonomik açıdan bakıldığında, krizler karşısında dirençli oldukları, büyük ölçekli firmaların aksine krizden etkilenmedikleri gibi KO-Bİ'lerin krizlerin atlatılmasında büyük yardımları olduğu, hatta kriz sonucu faaliyeti sona eren büyük ölçekli firmaların boşluklarını doldurdıkları, yüksek teknolojileri kullanarak eskiye nazaran daha yüksek kalitede, çeşitte ve daha ucuza üretim yaptıkları bilinmektedir. Sosyo-ekonomik sorunlar açısından bakıldığında ise; işsizliğin azaltılmasına, gelir dağılımının daha adil hale gelmesine katkıları büyüktür. Ayrıca, karma ekonomiler yerine piyasa ekonomisine geçişi kolaylaştırdıkları gibi rekabete dayalı piyasa sisteminin sürdürülmesinde de önemli unsurlardır.³⁰

Bilgi toplumunun küçük ve orta ölçekli işletmeler tablosu muhakkak ki farklı bir görünüm arz edecektir. Bu toplumun işletmecisi, modası geçmiş teknolojiler kullanan, geleneksel çizgide üretim yapan, yeniliklere karşı ilgisiz, sadece yakın çevre yazarları ile ilgilenen, rekabetten kaçınan, büyümekten korkan değil, tam aksine tüm yeniliklere açık, pazarını dünya pazarı olarak algılayan, etkin bir rekabet ortamını, varlık nedeninin ve başarılı olmanın temel şartı olarak kabul edene, büyümeyi

²⁸ Yalım Güler, Küşet Genel Müdürü, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Teşebbüslerinin Ekonomimizdeki Yeri, Önemi ve Tanımlanması, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları:358, Ankara, 1987, s.27.

²⁹ Demirkaya Harun, Aydın Alim; Girişimcilik ve girişimci kişilik gelişmekte olan ülkelerde işsizliğin alternatif çözümü olabilir mi?; 8. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi; 9-13 Haziran 2010; s.351-364.

³⁰ Özdemir Süleyman, Ersöz Halis Yunus, Sarıoğlu Halil İbrahim; Küçük Girişimciliğin Artan Önemi ve Kobi'lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri; İstanbul Üniv. İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkiler Bölümü, s.173-230.

en önemli başarı ölçütü olarak gören, rasyonel risk üstlenmeye hazır, çağdaş bir girişimci tipini simgelemektedir.³¹

Bütün bu mütalaaların ışığı altında ve konunun ekonomik, sosyal ve insani boyutlarının farkında olan ülkeler, küçük işletmelere ve münhasıran küçük sanayi kuruluşlarına;³²

- İşyeri, ulaşım, enerji, su, kanalizasyon ayrıca sosyal ve idari kamu hizmetleri, *gibi altyapı*
- Makine - teçhizat alımı, işletme sermayesi temini, vergi muafiyetleri, indirimli navlun tarifeleri, kamu kurum ve kuruluşlarından öncelikli alımlar, *gibi ekonomik ve mali*
- Ürün belirleme, proje profilleri hazırlama, makine - teçhizat seçimi,
- Teknik, ekonomik ve idari konularda danışmanlık,
- Genel kolaylık atölyeleri tesis etme,
- Test ve kalite kontrol hizmetleri,
- Kalifiye insan gücü için eğitim,
- Pazarlama konusunda yardım (Pazar araştırmaları, fuar düzenlemeleri, tercihli alımlar vb)
- Hammadde temini, *gibi idari ve teknolojik* teşvikler, destekler ve kolaylıklar getirmişlerdir.

Küçük işletmelerde işletmenin başlangıç ve çekirdeği işletme sahibidir. İşletme sahibinin tasarımları ve hedefleri ile yaptırım gücü ve yeteneği, işletmenin başarısında kesin belirleyicidir. Müteşebbisin başarısı işletmenin başarısını göstermektedir. Bununla beraber, ülkemizde küçük ve orta boy işletmelerde yöneticilik niteliklerini ve girişimcilik ruhunu kişiliğinde bütünleştirmiş insan sayısı fazla değildir.³³

Bir işletmenin başarısını üç faktör belirlemektedir; kendi kişiliği, organize ettiği ve biçimlediği işletme ve bir yandan kendi mal ve hizmetlerini sattığı, diğer yandan ise kendine mal ve hizmet sağladığı çevre. Küçük işletme sahibinin tipik zayıflıkları çoğunlukla, yanında çalışanları yönlendirmede görülmektedir. Bu yönden en çok aksayan noktalar şöyledir: Çalışanların yeterince bilgilendirilmemesi, Motivasyon (Güdüleme), Eldeki iş alanları için en uygun çalışanın seçilmemesidir.

Öte yandan; Türkiye'deki KOBİ'ler Avrupa firma ölçekleri esas alındığında, Türk sanayi, AB sanayi-sine göre daha KOBİ ağırlıklı bir yapıya sahiptir. Özellikle tarım sektörü payının ve tarım sektöründe istihdam edilen kırsal nüfusun AB ortalamalarından çok yüksek olduğu görülmektedir.³⁴ Bu durum ülkemizdeki KOBİ'lerin büyüyemediğini ve/veya büyüyecek kadar ticari hayatta kalamadıklarını ya da birleşemediklerini göstermektedir.

Akdeniz Türkiye'deki KOBİ'lerin sorunlarını; finansman ortamındaki güçlükler, düşük teknoloji düzeyleri ve know-how yetersizliği, kalifiye eleman sıkıntısı ve eğitim sorunları, tanıtım ve pazarlama sorunu, kanun ve mevzuat sorunları olarak özetlemiş ve çözüm olarak da finansman, teknoloji, eğitim, tanıtım, pazarlama ve mevzuat gibi konulardaki düzenlemelerin yanında Türkiye'deki KOBİ'lerin asıl ihtiyacının tek çatı altında toplanmış bir KOBİ sektörü ve tüm ulusça benimsenmiş bir KOBİ politikası olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle; maliyet-yarar analizinin iyice yapılması gerekliliği ve kendi potan-

³¹ Müftüoğlu Tamer, a.g.e., s.172

³² Yalın Güler, a.g.e., s.29.

³³ Müftüoğlu Tamer a.g.e. , Sayı 93.

³⁴ Akdeniz M. Billur; KOBİ'lerin Ekonomik ve Sosyal Yapı İçindeki Yerleri, Destekleyici Kurumsal Çevreleri ve Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Yeniden Yapılandırılmaları; Boğaziçi Üniv.

siyelimizin güçlü ve zayıf yönleriyle kavranıp, dışarıdaki iyi örneklerin takip edilerek, özgün politikalarımızın oluşturulması gerektiğini ortaya koymuştur.³⁵

8- TÜRKİYE'DE KOSGEB DESTEK PROJE ve PROGRAMLARI

Türkiye'de son yıllarda yaşanan ekonomik krizlerin yol açtığı işsiz sayısını azaltmak için Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, İş Kurumu ve Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) aracılığı ile bir proje yürütülmektedir. Bu proje kapsamında açılan "iş geliştirme merkezleri" olumlu sonuçlar vermektedir. Ayrıca bu merkezlerde; iş kurma fikri olan adaylara iş geliştirme eğitimi verilmekte, makine-teçhizat alma, ucuz kredi, elektronik pazarlama gibi her türlü destek sağlanmakta olup, ev kadınlarına kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.³⁶

KOSGEB KOBİ'lere destek amacıyla ayrıca aşağıdaki programları da yürütmektedir.³⁷

a) KOBİ Destek Programı

İşletmelere özgü sorunların işletmeler tarafından projelendirildiği ve projelendirilen maliyetlerin desteklenebildiği bir programa ihtiyaç duyulması, KOBİ'lerde proje kültürü ve bilincinin oluşturulması, İşletmelerin proje yapabilme kapasitelerinin geliştirilmesi, Esnek destekleme sistemine ihtiyaç duyulması nedenleriyle uygulanan bir programdır.

b) Tematik Proje Destek Programı

KOBİ'lerin kendi işletmelerini geliştirmeleri ve Meslek Kuruluşları tarafından küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesi amacıyla daha fazla proje hazırlamalarının teşvik edilmesi, Makro strateji dokümanlarında işaret edilen öncelikler dikkate alınarak belirlenen tematik alanlarda bölgesel ve sektörel ihtiyaçların karşılanması, KOBİ'lerin uluslararası mevzuat ve önceliklere uyumunun sağlanması amacıyla yürütülen bir programdır.

c) İşbirliği Güçbirliği Destek Programı

KOBİ'lerin işbirliği-güçbirliği anlayışında bir araya gelerek "Ortak Sorunlara Ortak Çözümler" üretilmesi, KOBİ'lerin tedarik, pazarlama, düşük kapasite kullanımı, rekabet gücü zayıflığı, finansman başta olmak üzere tek başlarına çözümünde zorlandıkları birçok soruna çözüm bulunması, KOBİ'lerin bir araya gelerek kapasite ve rekabet gücü yüksek işletmelere dönüşmesi, Ölçek ekonomisinden yararlanılarak kaynak tasarrufu sağlanması, KOBİ'ler arasında ortaklık ve işbirliği kültürünün geliştirilmesi amacıyla yürütülen bir programdır.

d) Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı

Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip KOBİ ve girişimcilerin geliştirilmesi, Teknolojik fikirlere sahip tekno-girişimcilerin desteklenmesi, KOBİ'lerde Ar-Ge bilincinin yaygınlaştırılması ve Ar-Ge kapasitesinin artırılması, Mevcut Ar-Ge desteklerinin geliştirilmesi, İnovatif faaliyetlerin desteklenmesi, Ar-Ge ve İnovasyon proje sonuçlarının ticarileştirilmesi ve endüstriyel uygulamasına yönelik destek mekanizmalarına ihtiyaç duyulması nedenleriyle yürütülen bir programdır.

³⁵ Akdeniz M. Billur; KOBİ'lerin Ekonomik ve Sosyal Yapı İçindeki Yerleri, Destekleyici Kurumsal Çevreleri ve Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Yeniden Yapılandırılmaları; Boğaziçi Üniv.

³⁶ Demirkaya Harun, Aydın Alim; a.g.e. s.351-364.

³⁷ (Çevrimiçi) <http://www.kosgeb.gov.tr/destekler>, 30.01.2012.

e) Genel Destek Programı

Proje hazırlama kapasitesi düşük KOBİ'ler ile KOSGEB hedef kitlesine yeni dahil olmuş sektörlerdeki KOBİ'lerin de mevcut KOSGEB desteklerinden faydalanması, KOBİ'lerin kaliteli ve verimli mal/hizmet üretmelerinin sağlanması, Mevcut KOSGEB desteklerinin revize edilerek daha fazla KOBİ'nin bu desteklerden yaygın şekilde faydalanması, KOBİ'lerin rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek amacıyla genel işletme geliştirme faaliyetlerinin teşvik edilmesi, KOBİ'lerin yurt içi ve yurt dışı pazar paylarını artırmak amacıyla tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi amacıyla yürütülen bir programdır.

f) Girişimcilik Destek Programı

Ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması, Başarılı ve sürdürülebilir işletmelerin kurulması, Girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması, İş Geliştirme Merkezlerinin kurulması ile girişimciliğin geliştirilmesi, İstihdamın artırılması, Yerel dinamiklere dayalı girişimciliğin desteklenmesi amacıyla yürütülen bir programdır.

g) Gelişen İşletmeler Piyasası Kobi Destek Programı

Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı" ile gelişme ve büyüme potansiyeline sahip küçük ve orta ölçekli işletmelerin; İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Gelişen İşletmeler Piyasası'nda işlem görmesinin sağlanması, Sermaye piyasalarından fon temin edilmesine imkan sağlanması amacıyla yürütülen bir programdır.

h) Kredi Faiz Desteği

Kredi Faiz Desteği programları ile KOSGEB tarafından; küçük ve orta ölçekli işletmelere uygun koşullarda finansal destek temin edilerek; üretim, kalite ve standartlarını artırmaları, finansman sorunlarının çözümü, istihdam yaratmaları, uluslararası düzeyde rekabet etmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

KOSGEB'in yukarıda belirtilen proje ve programlarına ilişkin olarak Öktem v.d.'nin girişimciliğin geliştirilmesinde KOSGEB'in verdiği bilgi ve teknoloji sağlama, mevcut teknolojilerin geliştirilmesi, girişimciliğin geliştirilmesi hizmetleri değerlendirilmiştir. Ankete katılan 92 girişimci genel olarak KOSGEB'in desteğini yeterli görseler de, mekansal olarak uzakta bulunan girişimciler bu destek ve danışmanlıktan yeterinde yararlanamadıklarını belirtmektedirler. Bu durum ise KOSGEB'in faaliyet gösterdiği şube sayısının artırılmasını, yaygınlaştırılmasını gerekli kılmaktadır. Araştırmanın genel sonuçları ise şöyle özetlenebilir: girişimcilerin çoğunluğunun erkek olduğu, %72 civarında lisans ve daha yüksek eğitim düzeyine sahip oldukları belirtilmiş olup, girişimciliğin önündeki engeller sırasıyla aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.³⁸

- Kredi ve finansman yetersizliği,
- Uzman eleman eksikliği,
- Girdi maliyetlerinin yüksekliği,
- Girişimci desteklenmesine yönelik siyasi irade eksikliği.

Yukarıda da belirtildiği gibi her ne kadar KOSGEB girişimcilerin önündeki engelleri kaldırmak için çalışmalar yürütüyor olsa da, bu çalışmalar tabana yayılmadığı sürece beklenen faydayı sağlamayacaktır. Bu nedenle KOSGEB'in faaliyetlerin AB ile uyumlu hale getirilmesi, teşviklerin artırılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.

³⁸ M.Kemal Öktem, M. Devrim Aydın, Serdar Ekinci; a.g.e. s.50.

9- SONUÇ

Girişimcilik kavramı; yenilik – yaratıcılık aracılığıyla değer yaratmak, risk almak, yeni ürünler üretmek veya mevcut ürünleri geliştirmek, pazarlanabilir hale getirmek, üretim faktörlerini organize etmektir. Girişimcilik kavramının önemli bir nüansı, her zaman kar elde etmek olarak algılanmasının dışında, yenilikçi – yaratıcı olma özelliğimizi kullanabilme imkanı vermesidir. Girişimcinin bir ihtiyacı fark etmesi, yeni ve farklı yöntemlerle bu ihtiyacı karşılayabilme imkanını yaratması, kar elde etmenin dışında sahip olunan bilgi, yetenek, tecrübenin kısacası birikimin kullanılmasını sağlayarak yaşattığı başarı duygusu çoğu zaman kar elde etmenin bile üstünde bir edimindir.

Balaban ve Özdemir'e göre; girişimci, kendisi için en iyisini sağlayabilmek amacıyla ekonomik koşulları en iyi şekilde değerlendirerek, belirsizliğe katlanan, üretimi yönlendiren ve yöneten, yeni yöntemler ve süreçler geliştiren, yeni pazarlar araştıran ve oluşturan bireylerdir. Bu bağlamda günümüz şartlarında bir ülkenin kalkınması ve gelişmesinde, hızla değişen koşullara uyum sağlayabilme yeteneğine sahip girişimcilerin varlığı önemli bir faktör olarak görülmektedir. Bu nedenle bilgi toplumunda ülkeler insanların ve potansiyel olarak gelecek vaat ettiği için gençlerini girişimci yetiştirmek için çaba harcamalıdır. Girişimcilik potansiyelinin ortaya çıkarılmasında en önemli görülen faktörlerden biri eğitimidir. Girişimcilik eğitiminden amaç bir kişide girişimcilik potansiyeline yönelik olarak gizli kalmış bir takım özelliklerin ortaya çıkmasını ve farkında olmasını sağlamaktır. Girişimci niteliklere sahip olanların yanlış işler yapmalarını önlemek, kaynaklarının daha verimli kullanılmasını gerçekleştirmek³⁹

Demirkaya ve Aydın yaptıkları araştırmada; girişimciliğin geliştirilmesi ile işsizliğin azaltılmasında çok büyük başarı sağlanacağını ortaya koymuşlardır.⁴⁰

Ekonomik büyümenin motoru olan KOBİ'ler, iktisadi faaliyet hacmi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Ayrıca üretimde esnek yapılara sahip olan KOBİ'ler, ekonomik krizleri de, büyük işletmelere göre daha kolay bir şekilde atlatabilmektedirler. Avrupa Birliği üyeliği için hazırlık programı yapmakta olan Türkiye'nin, yukarıda bahsedilen sebeplerden dolayı, bünyesindeki KOBİ'leri, Avrupa Birliği KOBİ'lerinin standartlarına yakınlaştırmak için gerekli tedbirleri alması gerekmektedir⁴¹

KOBİ kavramının her geçen gün artan önemi karşısında verimlerini artırmak, büyümeleri önündeki engelleri kaldırmak yönünde çalışmalar yapılmaktadır. KOBİ kavramının geliştirilmesi için öncelikle bu kavramın iyi anlaşılması gerekmektedir. KOBİ'lerin büyütülebilmesi için üniversiteler ve çeşitli kuruluşların çalışmaları yeterli olmamıştır. KOBİ'lerin daha büyük girişimlerde bulunması çeşitli ortaklıklar yapmalarına bağlıdır. Ancak bu alanda özellikle internet sisteminden halen yeterince yararlanılamaması, KOBİ'lerin kurucularının yönetimi devretmemesi, aile dışında farklı ortaklıklara sıcak bakmaması, finansal destek yönünden sıkıntı içerisinde olmaları, danışmanlık kavramının yeterince yaygınlaştırılamaması, bürokratik engellerin fazla oluşu, KOBİ kurucularının teknik bilgilerinin yeterli olmasına karşın yönetim bilgilerinin zayıf oluşu, risk almada gözü kara davranılması yeterince araştırma ve plan yapılmaması KOBİ'lerin geliştirilmesi yönünde en önemli engellerdir.

³⁹ Balaban Özlem, Özdemir Yasemin; a.g.e. s.133-147.

⁴⁰ Demirkaya Harun, Aydın Alim; a.g.e. s.359.

⁴¹ Ören Kenan; a.g.e. s.105-119.

Yukarıda anlatılan sorunların ortadan kaldırılması adına yürütülen çalışmalardan en yaygın olanlardan biri KOSGEB tarafından yürütülen proje ve programlardır. KOSGEB'in yaptığı proje ve programların yaygınlaştırılması dışında, KOBİ'lere yönelik eğitimlere üniversiteler ve diğer devlet kurumları vasıtasıyla katkıda bulunulması çok önemlidir. Çünkü girişimciler her ne kadar işletmelerini büyütmek için finansal desteğe ihtiyaç duyuyor olsalar da, yeterli eğitim ve iletişim kavramlarının geliştirilmesiyle birleşerek ya da iş ortaklıkları aracılığıyla ihracat bile yapabilecek ve AB ülkeleriyle rekabet edebilecek duruma gelebileceklerdir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz M. Billur; KOBİ'lerin Ekonomik ve Sosyal Yapı İçindeki Yerleri, Destekleyici Kurumsal Çevreleri ve Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Yeniden Yapılandırılmaları; Boğaziçi Üniv.
- Akmut Özdemir, Aktaş Ramazan, Aytaç Burhan, Müftüoğlu Tamer, Gazi Kitabevi, Ekim 2003, Ankara, s.434.
- Akyüz Y., "Yerel Kalkınmada Müteşebbisin Önemi ve Uşak Girişimcisinin Genel Özellikleri" http://www.geocities.com/ceteris_paribus_tr/akyuz4.doc.
- Balaban Özlem, Özdemir Yasemin; Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisi: Sakarya Üniv. Örneği; Sakarya Üniv. İ.İ.B.F. İşletme Bölümü; Sayı:3;s.133-147.
- Bird Barbara J., Entrepreneurial Behavior, Illinois: Foresman and Company, 1989, s.4.
- Bozgeyik Abdullah, Girişimcilik Ruhunuzu Ateşleyin Girişimcilere Yol Haritası, Hayat yayınları, İstanbul, 2005, syf. 96
- Bozkurt Rüştü, Girişimci ve Rol Bilinci, İş Fikirleri Dergisi, Sayı 12, 2000, s.7.
- Coulter Mary, Entrepreneurship in Action, New Jersey: Prentice Hall Inc. 2001, s.4.
- Çevrimiçi) <http://www.kosgeb.gov.tr/destekler>, 30.01.2012.
- Demirkaya Harun, Aydın Alim; Girişimcilik ve girişimci kişilik gelişmekte olan ülkelerde işsizliğin alternatif çözümü olabilir mi?; 8. Uluslar arası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi; 9-13 Haziran 2010; s.359.
- Diamont William, Development Banks, Baltimore, Mariland, The John Hopkins Pres, 1957, s.9.
- Editörler: Fikri Kahraman, Mintaş Demirkol, Haz. DÜĞİMER, Kobi Yönetimi Eğitimi, 2005, S. 10.
- İsmet Mucuk, Modern İşletmecilik, İstanbul, 1985, s.22
- Mueller Stephen L. and Thomas Anisya S., "Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus Control and Innovativeness", Journal of Business Venturing, Vol.16, 2000, s.52.
- Müftüoğlu Tamer, "Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmesi Sorunları" İSO, İstanbul, 1991, Tebliğ, s.171.
- Öktem M.Kemal, M. Aydın Devrim, Ekinci Serdar; Türkiye'de Girişimciliğin Geliştirilmesinde Kosgeb'in Rolü ve Önemi: Uygulamalı Bir Çalışma; (Hakemli Bilimsel Süreli) Sosyo Ekonomi; Yıl 3 Sayı:5/2007-1 ISSN 1305-5577; s.50.
- Ören Kenan; Avrupa Birliği ve Türkiye'nin KOBİ'lere Sağladığı Devlet Teşvikleri ve Kullanım Alanlarının Karşılaştırılması Nevşehir İli'nde Bir Uygulama, Erciyes Üniv., Nevşehir İ.İ.B.F., İktisat Bölümü; C.Ü. İ.İ.B. Dergisi, Cilt 4, Sayı:2, 2003, s.105-119.

- Özdemir Süleyman, Halis Yunus Ersöz, Halil İbrahim Sarıoğlu; Küçük Girişimciliğin Artan Önemi ve Kobi'lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri; İstanbul Üniv. İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkiler Bölümü, s.175-176.
- Özkan Şule, Kobi'lerde Girişimcilik – Yenilikçilik, Türkiye'de Gelişmiş ve Azgelişmiş Bölge Düzeyinde Bir Analiz, Erzurum, Nisan 2003, 12
- Rincshe Rinsche, Orta Ölçekli İşletmelerin Geleceği, Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası ve Konrad Adenauer Yayını, Ankara, 1983.
- Şahin Mehmet, Genel İşletme I, Eskişehir, Anadolu Üniv., İ.İ.B.F. Yayını, 1991, s.9.
- Şimşek M.Şerif, İşletme Bilimlerine Giriş, Genişletilmiş 10. Baskı, Yelken Bas. Yay. Dağ. 2003, Konya, s.27-28.
- Tekin Mahmut, *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, a.g.e.,s.4.
- Tutar Hasan, Küçük Orhan, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi, Seçkin Ankara 2003, s.162.
- Tüsiad, Türkiye'de Girişimcilik, Aralık 2002, 'Yayın No.TÜSİAD-T/2002-12/340, s.169.
- Tüsiad, Türkiye'de Girişimcilik, Aralık 2002, Yayın No. TÜSİAD-T/2002-12/340, s.33.
- Yalım Güler, Küsget Genel Müdürü, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Teşebbüslerinin Ekonomimizdeki Yeri, Önemi ve Tanımlanması, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları:358, Ankara, 1987, s.27.